

ආලාහන පර්වේණ ව්‍යාපෘතිය - පොළොන්නරුව

පුරාවිද්‍යා පර්යේෂණ සහ කැණීම් වාර්තාව
2016

ප්‍රියානි ගුණවර්ධන
පුරාවිද්‍යා අධ්‍යක්ෂ
ආලාහන පර්වේණ ව්‍යාපෘතිය - පොළොන්නරුව
මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල

පුරාවිද්‍යා පර්යේෂණ සහ කැණීම් වාර්තාව
2016

ආලාහණ පර්වතයේ ව්‍යාපෘතිය

මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල
උසස් අධ්‍යාපන හා සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය
2018

ව්‍යාපෘති කණ්ඩායම

- පොළොන්නරුව අලාභන පරිපෙත පුරාවිද්‍යා අධ්‍යක්ෂ - මහාචාර්ය ප්‍රියන්ත ගුණවර්ධන
අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, මධ්‍යම සංස්කෘතික අප්‍රවෘද්ධ
- පුරාවිද්‍යා උපදේශක (දෙමළ මහාභූමිය) - ආචාර්ය නිමල් පෙරේරා
- ව්‍යාපෘති කළමනාකරු - එච්. එම්. රෝසන් (ජනවාරි - මැයි දක්වා)
- එච්. ඩී. මෙන්නානන්ද (මැයි - දෙසැම්බර් දක්වා)
- ප්‍රධාන පරීක්ෂක කැණීම් - එම්. ඩී. එස්. කේ. මායාසිංහ
- කැණීම් පරීක්ෂක - ඒ. එම්. ඩී. කුමාරි
- පුරාවිද්‍යා නිලධාරී - ඒ. ඒ. වයි. සම්පත්
- පුරාවිද්‍යා නිලධාරී - කේ. එච්. ඩී. දුමින්දා
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - රංගම රතනසිරි හිමි
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - එස්. එම්. එම්. ඩී. කුමාර
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - ඩී. එස්. යූ. ආරියරත්න
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - ජේ. ඒ. එස්. අයි. ජයසිංහ
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - අයි. ඩී. එස්. ජී. ශ්‍රියානන්ද
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - ඩී. අර්. වික්‍රමසිංහ
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - ඩී. කේ. එන්. දම්මුල්ල
- පුහුණුවන උපාධ්‍යවරිය - ජේ. ඒ. ඉඳුනිල් ජයතිලක
- සැලසුම් සහ සිතියම - සඳුන් එරංග - සැලසුම් ශිල්පී
- එන්. එස්. අංජලා - සැලසුම් ශිල්පී (පුහුණුවන)
- නන්දන බණ්ඩාර
- එන්. ඩබ්ලිව්. ආරියරත්න
- ඡායාරූප - කුසුම්ප්‍රියා රාජපක්ෂ - ඡායාරූප ශිල්පී
- ඩී. ප්‍රේමරත්න - ඡායාරූප ශිල්පී (සහයක)

පර්යේෂණ කණ්ඩායම (POLAARP)

- මහාචාර්ය ප්‍රියන්ත ගුණවර්ධන - සම අධ්‍යක්ෂ (POLAARP)
- මහාචාර්ය රොබින් කනිංහැම් - අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, මධ්‍යම සංස්කෘතික අප්‍රවෘද්ධ.
- මහාචාර්ය ජනේ වීරසිංහ - සම අධ්‍යක්ෂ (POLAARP)
- මහාචාර්ය කේ. ක්‍රිෂ්නන් - ඩිරිහම් විශ්වවිද්‍යාලය, එංගලන්තය.
- ආචාර්ය ක්‍රිෂ්ටෝපර් ඩේවිස් - උපදේශක (POLAARP)
- ආචාර්ය ජිමාල් උපුති - පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධ්‍ය ආයතනය.
- ආචාර්ය නරේන්ද්‍රාල් නාමල් ආනන්ද - බැරෝඩා විශ්වවිද්‍යාලය, ඉන්දියාව.
- ආචාර්ය ජයමත් සේනානායක - ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යක්ෂ (POLAARP)
- උමංග රෝෂාණි රම්පුංගොඩ - ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යක්ෂ (POLAARP)
- ආචාර්ය ඩී. ප්‍රියන්ත සුසිල් කුමාර මායාසිංහ - ඩිරිහම් විශ්වවිද්‍යාලය, එංගලන්තය.
- ඒ. ජී. දයාවතී - පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, කේටාලය.
- නිලක් සෙනරත්නායක - දුම්බිණි සංවර්ධන භාණ්ඩ, කේටාලය.
- ශාමලී ගුණරත්න - පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධ්‍ය ආයතනය.
- ඩී. ඩී. ප්‍රියන්ත සුඡන්දකුමාර - ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යක්ෂ (POLAARP).
- ඒ. එම්. ඩී. කුමාරි - පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධ්‍ය ආයතනය.
- කුසිත රෝසන් - ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යක්ෂ (POLAARP).

ඒ. ඩී. එම්. පී. අතුකෝරළ	- කැණීම් පරීක්ෂක, සීගිරිය ව්‍යාපෘතිය.
එම්. ඩී. ඒ. එස්. මධුපාන	- කැණීම් පරීක්ෂක, අභයගිරිය ව්‍යාපෘතිය.
ඩී. පී. ඒ. බී. එන්. විශ්වනාත්	- කැණීම් පරීක්ෂක, දඹදෙණිය ව්‍යාපෘතිය.
එච්. ඩී. අසංක කිලකසිරි	- පඬුවස්තුවර ව්‍යාපෘතිය.
ඩී. එම්. එම්. නිරෝෂන්	- මොණරාගල ව්‍යාපෘතිය.
ඒ. ඒ. වයි. සම්පත්	- පොළොන්නරුව ව්‍යාපෘතිය.
ආර්. පී. එන්. පුෂ්පකුමාරි	- පොළොන්නරුව ව්‍යාපෘතිය.
ජේ. ඒ. එස්. අයි. ජයසිංහ	- පොළොන්නරුව ව්‍යාපෘතිය.
රංගම රතනසිරි හිමි	- පොළොන්නරුව ව්‍යාපෘතිය.
ආර්. එම්. කුසුම්ප්‍රියා රාජපක්ෂ	- ජායාරූප ශිල්පී, පොළොන්නරුව ව්‍යාපෘතිය.

කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් කටයුතු සඳහා සහාය වූ කණ්ඩායම්

පී. එම්. චරිත් ලක්ෂිත	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
ඩබ්ලිව්. එම්. ප්‍රියන්ත දිසානායක	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
එස්. එම්. දිනේෂ් මනෝජ තරංග	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
ජී. මංජුල සරත් කුමාර්ගමගේ	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
ඒ. ආර්. එම්. පුංචිබණ්ඩා	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
එච්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියන්ත කුමාර	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
කේ. ඩබ්ලිව්. ආර්. සමන්ත උදය කුමාර	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
එච්. ඩී. කපුන් සංජීව	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
කේ. ජී. ප්‍රියන්ත සිසිර කුමාර	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
එම්. එම්. නිපුණ මාරසිංහ	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
පී. රවීන්ද්‍ර පින්තවල	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
ආර්. එම්. පුෂ්පද නුවන් කිලක් රත්නායක	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක
කේ. එස්. ඉන්දික ගයාන්	- කෙෂ්ත්‍ර හා කැණීම් සහායක

මෙම ව්‍යාපෘතිය මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල හා එංගලන්තයේ ඩරම් විශ්වවිද්‍යාලය එක්ව සංවිධානය කරන ලදී. මීට සම්බන්ධ වූ අනෙකුත් සහයෝගීතා ආයතන වූයේ පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, ප්‍රමිතීන් සංවර්ධන රක්ෂණභාරය (නේපාලය) පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව (නේපාලය) හා මහාරාජා සයර්ගම් විශ්වවිද්‍යාලය (බැරෝඩො-ඉන්දියාව) ආදියයි.

පටුන

හැඳින්වීම

iii

01. ශිව දේවාලය අංක 02 වට ප්‍රාකාරය පර්යේෂණ කැණීම

1.1 හැඳින්වීම	1
1.2 කැණීම් අරමුණ	1
1.3 කැණීම් ප්‍රදේශය	1
1.4 කැණීම් ක්‍රමවේදය	1
1.5 වාර්තාකරණය	2
1.6 අගල් විස්තරය	2 - 10
1.7 සන්දර්භ ලැයිස්තුව	10
1.8 භූ ස්තර පිළිබඳ අනුක්‍රමය	10 - 11
1.9 භූ ස්තර පිළිබඳ අර්ථ නිරූපණය	12
1.10 පුරාවස්තු	13 - 33
1.11 නිගමනය	33 - 34
1.12 සැලසුම්	35
1.13 ඡායාරූප	36 - 37

02. අංක 02 ශිව දේවාලය අසල ජල කාණු පද්ධතිය පර්යේෂණ කැණීම

2.1 හැඳින්වීම	77
2.2 කැණීම් අරමුණ	39
2.3 කැණීම් ප්‍රදේශය	39
2.4 කැණීම් ක්‍රමවේදය	40
2.5 කැණීම් වාර්තාකරණය	40
2.6 අගල් විස්තරය	40 - 43
2.7 සන්දර්භ ලැයිස්තුව	43 - 44
2.8 භූ ස්තර පිළිබඳ අනුක්‍රමය	44
2.9 සන්දර්භ විස්තරය හා භූ ස්තර පිළිබඳ අර්ථ නිරූපණය	45 - 47
2.10 පුරාවස්තු	47 - 71
2.11 නියැදි සහ සොයාගැනීම්	71
2.12 නිගමනය	72
2.13 සැලසුම්	73 - 75
2.14 ඡායාරූප	76 - 77

03. දෙමළ මහා සෑය කැණීම

79 - 113

3.1 හැඳින්වීම	79
3.2 අරමුණ	79
3.3 කැණීම් භූමියේ පිහිටීම	79
3.4 කැණීම් ක්‍රමවේදය	79
3.5 කැණීම් වාර්තාකරණය	80
3.6 සන්දර්භ ලැයිස්තුව	80 - 86
3.7 DMS/SW/E අගලේ භූ ස්තර පිළිබඳ අනුක්‍රමය	87
3.8 සන්දර්භ විස්තරය	88 - 95
3.9 DMS/ SW/B කාර්තුව විවෘත කැණීම	95 - 96
3.10 පුරාවස්තු	97 - 100
3.11 නියැදි සහ සොයාගැනීම්	100 - 103
3.12 කාලනිර්ණය	104 - 108
3.13 සැලසුම්	109 - 112
3.14 ඡායාරූප	113

04. නැගෙනහිර දොරටුව අසල දිය අගල පර්යේෂණ කැණීම

114 - 162

4.1 හැඳින්වීම	114
4.2 කැණීම් අරමුණ	114
4.3 කැණීම් ප්‍රදේශය	115
4.4 කැණීම් ක්‍රමවේදය	115
4.5 කැණීම් වාර්තාකරණය	115

4.6 අගල් විස්තරය	116
4.7 සන්දර්භ ලැයිස්තුව	118 - 120
4.8 භූ ස්තර පිළිබඳ අනුක්‍රමය	121 - 122
4.9 සන්දර්භ විස්තරය හා භූ ස්තර පිළිබඳ අර්ථ නිරූපණය	123 - 126
4.10 පුරාවස්තු	126 - 155
4.11 නියැදි සහ සොයාගැනීම්	156
4.12 නිගමනය	157
4.13 සැලසුම්	158 - 160
4.14 ඡායාරූප	161 - 162
05. නැගෙනහිර - බටහිර පැරණි විදිය පර්යේෂණ කැණීම	164 - 194
5.1 හැඳින්වීම	164
5.2 කැණීම් අරමුණ	164
5.3 කැණීම් ප්‍රදේශය	164
5.4 කැණීම් ක්‍රමවේදය	165
5.5 කැණීම් වාර්තාකරණය	165
5.6 අගල් විස්තරය	166 - 168
5.7 සන්දර්භ ලැයිස්තුව	168 - 169
5.8 භූ ස්තර පිළිබඳ අනුක්‍රමය	169 - 170
5.9 සන්දර්භ විස්තරය හා භූ ස්තර පිළිබඳ අර්ථ නිරූපණය	171 - 172
5.10 පුරාවස්තු	173 - 190
5.11 නිගමනය	191
5.12 සැලසුම්	192 - 194
5.13 ඡායාරූප	195 - 196
06. පුරාවස්තු සංරක්ෂණාගාරය	198 - 205
07. විශ්වවිද්‍යාල ශිෂ්‍ය පුහුණු වැඩසටහන්	206
08. සමාලෝචනය	208 - 212
09. තාක්ෂණික නොවන සාරාංශය	214 - 215
10. ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ	216
11. Appendix	(1-127)
The summery and excavation report of the Polonnaruva Archaeological and Anthropological Research Project (POLAARP - 2016)	

මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල යටතේ
සංස්කෘතික ත්‍රිකෝණය මගින්
ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ පොළොන්නරුව ආලාපන පරිවේෂණ විනාශානියේ
පුරාවිද්‍යා පර්යේෂණ, කැණීම් සහ සංරක්ෂණ
කටයුතු මෙහි ඇතුළත් වේ.
මෙම කටයුතු 1980 අංක 57 දරණ
මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල පනත යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ.

මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල
212/1, බොද්ධිලෝක මාවත,
කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකාව.